

MARKÉTA ŠICHTAŘOVÁ: Vlády a centrální banky jsou nepoučitelné. Výsledkem je, že banky se řítí do problémů

- CZ24 News | 7. prosince 2020

Je to poněkud frustrující zjištění, ale konstatuji, že vlády a centrální banky, tedy tvůrci hospodářských politik ovlivňujících směřování světových ekonomik, vykazují sotva pochopitelnou míru nepoučitelnosti. Konstatuji, že mizerný stav, ve kterém se v roce 2020 ekonomiky Evropy i Ameriky nacházejí, nejsou nějakým objektivním nevyhnutelným jevem; jsou výsledkem nevýslovného diletantství právě těchto „autorit“.

Aby bylo trochu jasnější, jak to myslím, pojďme o mnoho let nazpět – až k pádu newyorských Dvojčat. Tahle tragédie ze dne na den vymazala důvěru podniků, spotřebitelů, investorů i spekulantů v ekonomickou budoucnost. Důvěra odchází a důvěra zas přichází. Tak jako přicházejí a odcházejí konjunktury či recese. Je to přirozený jev. Ovšem tehdy, po pádu Dvojčat, se stalo něco, co přeci jen běh ekonomického světa posunulo na jinou kolej.

Začalo to v americké centrální bance Fed a odtud se to nenápadně rozlilo do dalších institucí i míst světa: Fed se totiž velmi rychle rozhodnul, že musí důvěru v ekonomiku „zachránit“ a nesmí připustit výpadek utrácení spotřebitelů. A tak – byť doba byla psychologicky napjatá a v psychologicky napjaté době utrácení není přirozené – Fed prudce snížil úrokové sazby, aby tím zlevnil úvěry, vyprovokoval spotřebitele k většímu poptávání hypoték i spotřebitelských úvěrů a tedy utrácení.

Tak jako v epidemiologii mluvíme o pacientovi 0, právě tenhle okamžik bychom mohli označit jako chybu 0, která odstartovala celou kaskádu navazujících se chyb a během posledních zhruba dvaceti let vykojevovala euro-americkou ekonomiku pořád víc a víc. Samozřejmě tahle chyba a všechny chyby následující by nebyly možné bez neustále sílící levicové, dnes už veskrze neomarxistické, ideologie, která jim byla palivem.

Přeskočme celou tuhle kaskádu zcela mylných myšlenkových pochodů a z nich vyplývajících chyb a zkrátme to jen na úplnou dřev: V zásadě šlo o to, že nepřirozená, státem organizovaná podpora zadlužování vyvolala to, co vyvolat musela: Zadlužilo se příliš mnoho lidí, do přílišné výše, a s přílišným rizikem. Úvěr dostal i ten, kdo ho nikdy dostat neměl, protože nebyl schopen si vydělat na jeho splacení. Vina byla mnohem později hozena na banky – bylo to tak ideologicky pohodlné. Ale banky byly jen jednou z mnoha obětí této státem prosazované levicové ideologie; chtěly-li přežít, musely poskytovat úvěry. A musely je poskytovat za podmínek, které jim stát nastavil. Tedy musely dávat i takové úvěry, které byly principiálně úplně špatné, a bylo u nich dopředu zřejmé obrovské riziko nesplacení.

Pak už bylo jen otázkou času, kdy tenhle průšvih praskne a zadlužení se vyvalí na povrch jako hnus z gigantického prasklého vředu. Přesně to se stalo v roce 2008. Tehdy přišla obrovská finanční krize, která se zrodila z předlužení. Toto předlužení bylo ovšem státy provokované a podporované. Finanční krize se vzápětí v roce 2009 přetavila v hospodářskou krizi a o pár let později v evropskou dluhovou krizi, na kterou nejvíc doplatilo Řecko.

Tehdy, po roce 2009, ještě pořád bylo cesty zpět. Byla by velmi bolestivá, ale cesta existovala. Jenom by si političtí vůdci už tehdy museli přiznat, že jejich ideologie byla během předešlého desetiletí chybná. Tehdy ještě šlo zastavit tlak na zadlužování se domácností, podniků i států. Šlo zvýšit úrokové sazby na dlouhodobě normální úroveň, která by nenutila banky chovat se nedobrovolně rizikově v zájmu svého přežití, nenutila by domácnosti nedobrovolně si nabírat ohromné množství hypoték, protože jakékoliv jiné investiční příležitosti byly úročením nižší než inflace zlikvidovány. Šlo zabránit tomu, aby uměle udržované nulové úrokové sazby dovozovaly předluženým státům předlužit se ještě víc. Ale přiznat si chybu je nepopulární disciplína.

O deset let později, v letech 2018 a 2019, už bylo úplně jasné, že se znovu nacházíme v analogické situaci jako po pádu Dvojčat: Obrovské předlužení, obrovské vnitřní nerovnováhy ekonomiky, svět pomalu směřující do globální recese. Jen všechno vynásobeno několikrát. Jenomže pak přišlo právě požehnání pro prakticky všechny populistické vlády světa: přišla korona. A rázem ti byl nový „viník“, na kterého bylo možné svěst všechny hospodářské problémy. Ačkoliv řada evropských ekonomik a sektorů už na začátku roku 2020 byla v recesi, najednou to vypadalo, jako že recese je pouze a jen dílem korona-opatření.

Tahle opatření samozřejmě situaci prudce zhoršila a hospodářský pokles prodloužila, o tom žádná – ale tenhle pokles už byl v běhu, ještě než EU či USA korunu vůbec zaregistrovaly. Dneska, téměř o rok později, si drtivá většina obyvatel i politiků dává hospodářské problémy do souvislosti právě s korunou a nechápe, že i bez ní bychom dnes patrně stále ještě byli v recesi. To ale není nejhorší. Nejhorší je, že popletené uvažování hospodářské politik pokračuje.

V době recese je navýsost logické, když spotřebitelé i firmy omezí své útraty a bankrotuje se. Je menší zájem o úvěry i o investice. Politici jsou ovšem rozhodnutí svět spasit. A neumí to jinak než přerozdělováním a vynucováním spotřeby.

A tak dnes, stejně jako po pádu Dvojčat, stejně jako při finanční a hospodářské krizi v letech 2008-2009, stejně jako při evropské dluhové krizi, pumpují ještě víc peněz do oběhu, ještě víc snižují úrokové sazby, ještě víc nutí banky, aby poskytovaly úvěry. A banky je poskytují – protože nemohou

jinak, nechtějí-li zavřít krám. Naprostým vrcholem a symbolem téhle snahy bylo politicky vynucené jarní moratorium na splátky úroků. A zas a znovu se děje to, co se dít nemá: Úvěr dostává i ten, kdo není schopen zaručit, že jej bude schopen splatit. A co hůř, protože vlády – zejména v Evropě – maskují svými rádobý lidumilnými programy zaměstnanosti pravý stav na trhu práce, mnozí lidé jsou skutečně přesvědčeni, že jim ztráta práce nehrozí, a vážně věří tomu, že budou schopni své úvěr splatit. Mýlí se.

Zákonitě výsledkem nemůže být nic jiného, než že především evropské (a do menší míry i americké) banky za nějaký čas znovu narazí na útes. Předlužení vytryskne ven a demonstruje se v první fázi problémy bank. To může trvat ještě dost dlouho, asi jako problém velmi dlouho trval mezi Dvojčaty a finanční krizí, i mezi finanční krizí a „koronakrizí“ – problém se dá odkládat tak dlouho, dokud budou centrální banky schopné tisknout dnes už v podstatě nekryté peníze, monetizovat veřejný dluh a spotřebitelé jim to budou baštit. Zkrátka tak dlouho, dokud se psychologicky bude dařit udržovat zdání důvěry. Ale i důvěra má své meze, a kde banka dává úvěry, ale nedostává splátky, tam se důvěra jednoho dne prostě vyčerpá.

Ano, banky budou mít problémy. Je to nevyhnutelné.

Hlavní ekonom Evropské centrální banky (ECB) Philip Lane to dokonce už také začíná vidět. Nedávno řekl, že eurozóna „začíná čelit prvním známkám napjatého financování“. V dobách ekonomické pohody víceméně nezajímavý výrok. V době, kdy ECB sype do oběhu nejvíc peněz v historii a nikdy v historii nepracovala ani zdaleka tak intenzívně na uvolnění finančních podmínek, je to výrok podivný. Překvapivý pro ideologické tvůrce tohoto typu pomýlené hospodářské politiky. A hořce očekávaný pro ty, kdo nazírají stav ekonomického světa bez emocí a optikou faktů.

„V nedávných statistických datech se ukazují znepokojivé signály,“ řekl Philip Lane a vzápětí citoval některé ukazatele týkající se půjček, investic a přístupu k financování pro malé a střední podniky. Ovšem tím by sebereflexe asi tak končila. Svůj projev Lane završil tvrzením, že ECB teď bude muset „rekalibrovat své nástroje“ tak, aby „podmínky financování zůstaly příznivé“. Není tu ani náznak pochopení, že jsou to právě tyhle státem vynucované měkké úvěrové podmínky, toto státem vynucované přerozdělování hodnot, které stát nevyprodukoval, co evropskou ekonomiku zabíjí. Co nevyhnutelně a nedobrovolně směřuje banky do problémů, protože jsou státem nuceny k chování, které má daleko k obezřetnému hospodaření.

Zdroj: <https://echo24.cz/>